

Educație pentru mediu , în contextul dezvoltării durabile

Profesor Neagu Roxana Gabriela

Colegiul Național "Mihai Viteazul" Slobozia

Educație pentru mediu , în contextul dezvoltării durabile reprezintă o ofertă curriculară de disciplină opțională pentru liceu, proiectată pentru un buget de timp de 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar.

Elemente de noutate pe care le promovează sunt :

- abordarea de tip interdisciplinar și transdisciplinar a unor probleme de actualitate referitoare la globalizare, la dezvoltare/dezvoltare durabilă, la cetățenia globală;
- pregătirea elevilor de liceu pentru înțelegerea impactului problemelor care se manifestă la nivel global asupra dezvoltării la nivel individual și de grup;
- implicarea tinerilor în elaborarea și în aplicarea unor proiecte pentru dezvoltare și în promovarea unui comportament adecvat dezvoltării durabile.

În acord cu documentele de politică educațională din România care prevăd centrarea învățământului liceal pe dezvoltarea și diversificarea competențelor cheie, prezenta programă școlară se raportează la *Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului privind competențele cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți* (2006/962/EC).

Această raportare are în vedere și faptul că documentul de referință european pentru competențe cheie prezintă atât contextul globalizării, cât și necesitatea dobândirii de către fiecare cetățean a unui set de competențe care să-i permită să se adapteze în mod flexibil la o lume caracterizată prin schimbare rapidă și prin interconectare profundă.

În elaborarea prezentei oferte curriculare au fost valorificate și recomandările conținute în următoarele documente internaționale:

- *Declarația Mileniului*, care stabilește Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului; Declarația a fost adoptată în septembrie 2000, la Summit-ul Mileniului, de 191 de state, printre care și România;
- *Un plan de acțiune al UE, în douăsprezece puncte, în sprijinul obiectivelor de dezvoltare ale mileniului*, document elaborat de Comisia Europeană în anul 2010;
- *Declarația de la Maastricht referitoare la educația globală*, anexă la *Cadrul strategic european pentru îmbunătățirea și dezvoltarea educației globale în Europa până în anul 2015*;
- *Îmbunătățirea competențelor pentru secolul 21: un program de cooperare europeană pe plan școlar*, document elaborat de Comisia Europeană în anul 2008.

Programa școlară a disciplinei are ca finalitate abilitarea elevilor pentru manifestarea unui comportament adecvat dezvoltării durabile prin:

- manifestarea receptivității față de problemele dezvoltării durabile considerate în raport cu rolurile și responsabilitățile asumate în viața de fiecare zi (de exemplu, în ceea ce privește mediul, cetățenia activă/cetățenia globală);
- punerea în practică a unui comportament responsabil față de resurse și față de modul lor de utilizare.

Competențele generale și specifice care trebuie formate prin procesul de predare-învățare a disciplinei ***Educație pentru mediu și dezvoltare durabilă*** au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- justiție socială;
- solidaritate;

- apartenență la comunitatea globală;
- responsabilitate socială;
- responsabilitate față de mediu;
- cooperare pentru dezvoltare;
- atitudine pozitivă față de diversitate;
- respingerea risipei de resurse;
- protecția mediului;
- relaționare pozitivă cu ceilalți;
- comportament care valorizează dezvoltarea durabilă.

Centrarea învățării pe elev și pe dobândirea de către elev a competențelor programei școlare presupune respectarea unor exigențe ale învățării durabile, înțelegerea modului în care achizițiile specifice **Educație pentru mediu și dezvoltare durabilă** se pot aplica în viața de fiecare zi; se recomandă, în acest fel:

- învățarea prin acțiune (experiențială), realizarea unor activități bazate pe sarcini concrete;
- utilizarea unor strategii didactice care pun accent pe:
 - exersarea capacității acționale, dezvoltarea creativității;
 - alternarea formelor de activitate (individuală, pe perechi și în grupuri mici);
 - abordări inter, pluri și transdisciplinare, pentru realizarea unor conexiuni cu achiziții dobândite de către elevi prin studiul altor discipline de învățământ (îndeosebi din ariile curriculare *Om și societate, Matematică și științe ale naturii*);
- utilizarea unor metode active (de exemplu: studiul de caz, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, învățarea prin descoperire, jocul de roluri bazat pe empatie, simularea, metode de gândire critică, realizarea de portofolii, lucrul pe calculator/internet/în grupuri de lucru virtuale), care pot contribui la realizarea unei interacțiuni pozitive și la implicarea elevilor în propria învățare;
- utilizarea, în activitatea didactică, a calculatorului ca instrument și mediu modern de învățare.

În spiritul altor programe școlare dezvoltate pentru disciplinele socio-umane și prezenta programă școlară introduce în prezentarea conținuturilor un aspect legat de elaborarea și derularea/simularea derulării unui proiect educațional pentru dezvoltare. Opțiunea are în vedere deopotrivă valorificarea valențelor proiectului, ca metodă interdisciplinară de învățare, precum și apropierea demersului de predare-învățare de viața reală, în care proiectul este un instrument de lucru pentru desfășurarea activității în toate domeniile. În activitatea didactică, proiectul este conceput ca un ansamblu de acțiuni planificate într-un interval de timp determinat pentru realizarea unor obiective. Avantajele utilizării proiectului în activitatea didactică țin, în esență, de oportunitățile oferite elevilor în ceea ce privește:

- dobândirea unor achiziții complexe (cunoștințe, abilități, valori), necesare pe parcursul întregii vieți, deopotrivă în viața personală, socială și profesională;
- exersarea directă a implicării/participării, a lucrului în echipă, a asumării de responsabilități; prin participare, elevii se informează în legătură cu o anumită problemă care vizează dezvoltarea, se raportează la valori și învață valori specifice unui comportament activ și responsabil, manifestă atitudini;
- participarea la decizii în grupul de lucru din care fac parte, identificarea de soluții, inițierea unor acțiuni în scopul rezolvării problemei vizate.

În mod concret, tema referitoare la **Educație pentru mediu și dezvoltare durabilă** poate fi abordată în ultima parte a cursului opțional, într-un număr de ore care, pe de o parte, este în concordanță cu bugetul de timp anual acordat studierii disciplinei și care, pe de altă parte, asigură realizarea celorlalte competențe și conținuturi prevăzute pentru studiu.

Temele abordate în proiecte pot avea în vedere aspecte referitoare la:

- problemele cu caracter global;
- oportunități și provocări cu care se confruntă tinerii într-o lume interdependentă;
- dezvoltarea durabilă;
- drepturile omului și dezvoltarea durabilă;
- cetățenia globală;
- justiția socială;
- obiectivele de dezvoltare ale mileniului;
- mediul înconjurător.

Produsele proiectelor pot fi:

- un website;
- un material video, un joc video sau un joc online;
- un memoriu către autorități;
- postere, expoziție de postere;
- articole, o publicație;
- un concurs gen *Cine știe, câștigă*;
- un spectacol de teatru/teatru forum etc.

Prin urmare, rolul acestei discipline îl reprezintă valorizarea rezultatelor învățării, prin raportarea la progresul școlar al fiecărui elev, recunoașterea, la nivelul evaluării, a experiențelor de învățare și a competențelor dobândite în contexte non-formale sau informale.

Bibliografie

Diaconu, I. *Drepturile omului*. București: Institutul Român pentru Drepturile Omului, 1993.

Fukuyama, F. *State Building. Gouvernance et ordre du monde au XXIe siècle*. Paris: La Table Ronde, 2005.

Keating-Chetwynd, S. (Ed.). *Cum pot toți profesorii să sprijine educația pentru cetățenie și drepturile omului: un cadru pentru dezvoltarea competențelor*. București: Editura Universitară, 2013.

Mansilla, V. B., Gardner H. From Teaching Globalization to Nurturing Global Consciousness, in Suárez – Orozco, M. (ed.) *Learning in the Global Era: International Perspectives on Globalization and Education*, University of California Press, 2007. Disponibil la: <http://www.ucpress.edu/content/pages/11060/11060.ch01.pdf>, accesat la data de 21 octombrie 2014.

Miroiu, M. (coord.). *Cultură civică. Democrație, drepturile omului, toleranță*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1995.

Melinescu N. *Urișul care se trezește. Africa subsahariană în ultimele trei decenii*. Cluj-Napoca : CAPublishing, 2009.

Rüsen, J., Keul H.-K., Iliescu A.P. (coordonatori). *Drepturile Omului la întâlnirea dintre culturi*. București: Editura Paralela 45, 2004.

Valchev, R., Stoica, E., Teșileanu, A. *Global Education. Teacher's manual*. Sofia: Open Education Centre, 2012.

Velea L.-S. (coord.). *Participarea elevilor în școală și comunitate. Ghid pentru profesori și pentru elevi*. Botoșani: Editura Agata, 2006.

***Strategia Națională a României privind Dezvoltarea Durabilă. Orizonturi 2013-2020-2030, 2008. Disponibilă la:

<http://www.mmediu.ro/beta/domenii/dezvoltare-durabila/strategia-nationala-a-romaniei-2013-2020-2030/>, accesat la data de 21 octombrie 2014.

***Declarația Universală a Drepturilor Omului. Disponibilă la:

http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Declaratia_Universala_a_Drepturilor_Omului.pdf, accesată la data de 21 octombrie 2014.

***Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning (2006/962/EC). In: *Official Journal of the European Union*, 2006, pp. 10-18. Disponibil la:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:en:PDF>, accesat la data de 21 octombrie 2014.

***United Nations Millennium Declaration, New York: ONU, 2000. Disponibil la:

<http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm>, accesat la data de 21 octombrie 2014.

***The Millennium Development Goals Report 2011, New York: ONU, 2011. Disponibil la:

[http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/\(2011_E\)%20MDG%20Report%202011_Book%20LR.pdf](http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/(2011_E)%20MDG%20Report%202011_Book%20LR.pdf), accesat la data de 21 octombrie 2014.

***Millennium Development Goals for Romania. Disponibil la: <http://www.undp.ro/mdg/mdgs-in-romania>, accesat la data de 21 octombrie 2014.

***Un plan de acțiune al UE, în douăsprezece puncte, în sprijinul obiectivelor de dezvoltare ale mileniului, Bruxelles: Comisia Europeană, 2010. Disponibil la:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0159&from=RO>, accesat la data de 21 octombrie 2014.

***The Maastricht Global Education Declaration, Appendix To the European Strategy Framework for Improving and Increasing Global Education in Europe to the Year 2015, Maastricht, 2002. Disponibil la:

http://www.coe.int/t/dg4/nscentre/Resources/Publications/GE_Maastricht_Nov2002.pdf, accesat la data de 21 octombrie 2014.

*** *Îmbunătățirea competențelor pentru secolul 21: un program de cooperare europeană pe plan școlar*.

Bruxelles: Comisia Europeană, 2008. Disponibil la:

http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/com2008_0425ro01.pdf, accesat la data de 21 octombrie 2014.

Resurse internet (site oficial al Comisiei Europene) <http://www.unicef.org/> (site oficial al UNICEF)
<http://www.au.int> (pagina oficială a Uniunii Africane)